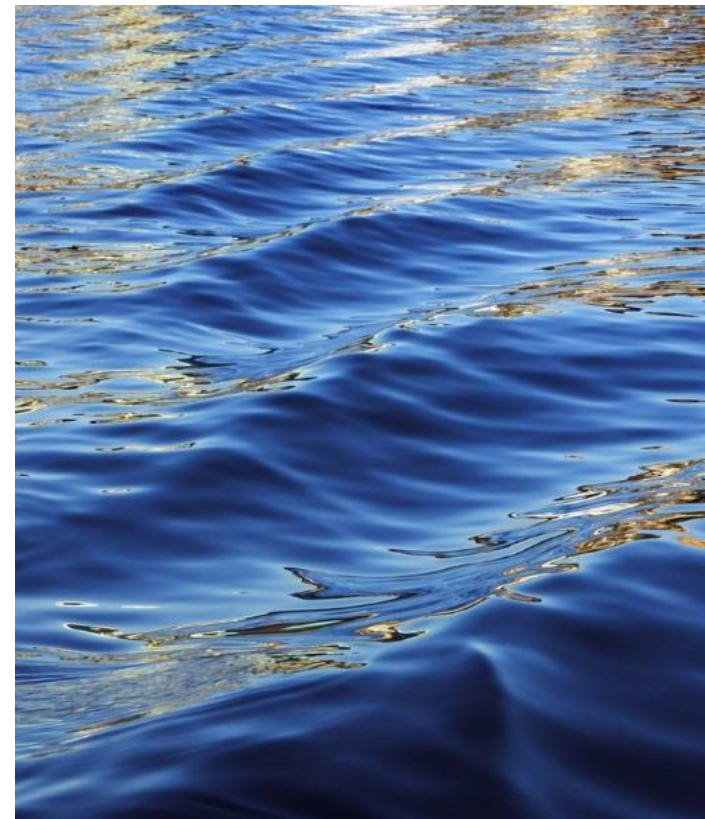

Open science – Areas of actions

Shkenca e hapur – Veprime per te ardhmen

Agjencia Kombëtare Kërkimit
Shkencor dhe Inovacionit

20 qershor 2022

Politikat

- **Strategjia 2017-2022**

Lidhur me nxitjen e “shkences se hapur”

Objektivi 3 Pjesëmarrje aktive dhe angazhimi institucional në iniciativat Open Science të Komisionit European dhe Grupin e Punës Open Science të Këshillit të Bashkëpunimit Rajonal

Aktiviteti 1.3.1 Vendorsja e Open Science Contact Point

Aktiviteti 3.1.2. Realizimi i aktiviteteve promovuese për Open Science në IAL e institucionet kërkimore jashtw IAL-ve.

Aktiviteti 3.1.3 Pjesëmarrja në Takimet Vjetore të Open Science

- **Prioritete e zhvillimit te kerkimit shkencor (6 fushat e kerkimit)**

Cfare kemi bere ?

- Kemi promovuar një kuptimi të përbashkët të shkencës së hapur, përfshirë përfitimet, sfidat si dhe rrugët e ndryshme për ta arritur drejt shkencës së hapur;
- Kemi zhvilluar një mjedisi politikash të favorshme për shkencën e hapur; (Strategjine kombetare për shkencën, teknologjinë dhe inovacionin 2017-2022- Objektivi 3.1 I dedikuar për shkencën e hapur)
- Kemi investuar në infrastrukturë dhe shërbime që kontribuojnë në shkencën e hapur;
- Kemi promovuar bashkëpunim ndërkombëtar dhe rajonal; bilateral dhe shumëpalësh në kontekstin e shkencës së hapur me synimin për të reduktuar boshllëqet në njohuri dhe teknologji.

Disa te dhena

- 2017-2022
  - 102 projekte te perbashketa kerkimore, ne kuadrin e programeve bilaterale (Italine, Kosoven, Austrine)
  - Rreth 650 project propozime te perbashketa me baze konsorciume nderkombetare ne kuader te H2020
  - 55 projekte te realizuara (5.8 million E)
  - 184 publikime (revista shkencore dhe periodike) me disa qindra artikuj e publikime te lidhura me kerkimin shkencor.
  - 162 conference nderkombetare me focus kerkimin shkencor dhe inovacionin te zhvilluara gjate kesaj periudhe;(ekonomia, zhvillimi social, shendeti, transporti, siguria, energjia, bujqesia dhe ushqimi, shkenca albanologjike, ICT etj)

Cfare jemi duke bere - Politikat

- Zhvillimi i një mjedisi politikash të favorshme për shkencën e hapur
  - Aktualisht jemi duke hartuar strategjine 2030 “per shkencen, teknologjine dhe inovacionin”
  - Jemi ne procesin e rishikimit te legjislacionit “per shkencen” dhe perafrimin e legjislacionit ekzistues me ate te BE

Cfare jemi duke bere - Ndergjegjesim

- Promovojme një kuptimi të përbashkët të shkencës së hapur, përfitimeve të lidhura dhe sfidat, si dhe shtigjet e ndryshme drejt shkencës së hapur
  - për të siguruar që përfitimet e shkencës së hapur janë të përbashkëta dhe reciproke, dhe nuk përfshijnë nxjerrjen e padrejtë dhe/ose përdorimin e pabarabarte të të dhënave dhe njohurive
- Fuqizimi i mekanizmave te komunikimit
- Nxitja e diskutimeve shkencore me pjesmarrjen e shume aktoreve (NCP, takime me grupe interesi, diskutimi I procesit te integritit per Kapitullin 25)

Cfare jemi duke bere - Investim

- Investimi në infrastrukturat dhe shërbimet e hapura shkencore (2019 Pakti per universitetin)
  - Shembuj te mire 1.2-1.5 million E ne vit
  - Investim ne shkencë, teknologji dhe inovacion, me synimin për të kontribuar të paktën 1% të Produkti i Brendshëm Bruto (PBB) kombëtar i dedikuar kërkimit dhe zhvillimit;
  - Lidhje e besueshme në internet (RASH) dhe shërbime te tjera qe siguron përdorim te gjere dhe me cilesi nga shkencëtarët dhe përdoruesit e te dhenave shkencore nëpër botë.

Cfare jemi duke bere - Burime njerzore

- Investimi në burimet njerëzore, trajnimin, arsimin, shkrim-leximin dixhital dhe ngritjen e kapaciteteve për shkencën e hapur
  - Politika për fuqizimin e aftësive digitale (ngritjen e 1000 smart lab në shkollat 9-vjecare dhe të mesme)
  - Projekte inovacioni të aksesueshme për të gjithë (bashkia e Tiranës)
  - Ngritja e komitetit ndërmënytor për Inovacionin dhe teknologjinë e informacionit (janar 2022)
  - Organizimi i mbi 60 dite informative në vit mbi ndarjen e informacionit për burimet dhe alternativat që mbështesin kërkimin shkencor (horizon, Marie Skłodovka-Kurie, COST etj)

Cfare na mungon ?

- Te dhena
  - Të dhëna të hapura kërkimore që përfshijnë, të dhëna dixhitale dhe analoge, të përpunuara dhe të papërpunuara (tekste, regjistrime, imazhe, protokollet, kodi i analizës etj)
  - Administrimi i te dhenave FAIR (Findable, Accessible, Interoperable, and Reusable)
- Burimet te hapura arsimore që përfshijnë materiale mësimore dhe kërkimore
  - Burimet te Hapura Arsimore (OER), në veçanti ato që kanë të bëjnë me kuptimin dhe përdorimin e njohurive shkencore të hapura.
- Mekanizmat monitorues

Cfare duhet bere me tej (Areas of actions)

- Te investojme në trajnime, arsimim, arsimim dixhital dhe ndërtim kapacitetesh, për tu mundësuar studiuesve dhe palëve të tjera të interesuara të marrin pjesë në shkencën e hapur;
- Te nxisim kuriozitetin shkencor dhe dashurine për shkencën tek brezat e rinj
- Te nxisim një kulturë të shkencës së hapur dhe përafrimi i stimujve për shkencën e hapur;
  - Kombinimi i përpjekjeve të shumë aktorëve të ndryshëm, duke përfshirë financuesit e kërkimit, universitetet, institucionet kërkimore, botuesit dhe redaktorët, dhe shoqatat shkencore në të gjithë disiplinat për të ndryshuar kulturën aktuale të kërkimit dhe për të njohur studiuesit bashkëpunimin dhe angazhimin e studiueseve të tjerë.
- Te promovojme qasje inovatore për shkencën e hapur në faza të ndryshme të procesit të kërkimit shkencor;

Cfare duhet bere?

- Softuer-e me burime dhe kode të hapura te cilat vihen në dispozicion të publikut, në kohën e duhur dhe lehtësisht te arriteshme për përdoruesit;
- Infrastruktura te hapur që përfshin specifikimet e projektimit dhe të perdorimit te një objekti fizik (lab ose paisje e vecante) të cilat janë të dizenuara ne menyre te tille qe u sigurojne shumë njerëzve mundësinë për të perdorur;
- Angazhimi i hapur i aktorëve shoqërorë i cili I referohet bashkëpunimit të zgjeruar ndërmjet shkencëtarëve dhe aktorët shoqërorë përtej komunitetit shkencor, biznesi, institucionet publike

Cfare duhet bere

- Te nxisim dialogun e hapur me sisteme të tjera të njohurive dhe diversitetin e prodhuesve të njohurive në përputhje me Deklaratën Universale të UNESCO-s të vitit 2001 mbi Diversiteti Kulturor
- Te promovojme zhvillimin dhe zbatimin e sistemeve të vlerësimit dhe monitorimit te kerkimit shkencor (UCRIS)
- Te ngreme nje GP te dedikuar per shkencen e hapur me funksion propozimin e politikave dhe monitorimin e zbatimit te shkences se hapur ne komunitetin e kerkueseve shkencor shqiptare

Ju faleminderit